

Temps de recuperacions

DAVID CASTILLO coordinador

EDITORIAL

El nostre company Xavier Serrahima ha estat un dels revulsius de la temporada del nou suplement Cultura. Membre d'una de les famílies catalanes més influents en àmbits com la cultura i l'esport, Serrahima és un treballador tenaç i s'ha convertit en un dels fixos cada setmana d'aquestes pàgines deganes del periodisme cultural. Parlo del nostre company perquè signa el reportatge d'obertura sobre els comtes catalans, un extens assaig de Ramon d'Abadal, que acaba de reeditar La Magrana. Val molt la pena perquè és divulgatiu i alhora un llibre de fons, que convé tenir a la biblioteca.

Per altra part, publiquem el pròleg del nostre estimat Carles Duarte al llibre *Engrunes d'hores*, amb què Serrahima va obtenir el premi Internacional Antonio Machado i que apareix en una edició trilingüe català, castellà i francès, i que s'acaba de

publicar a Nimes. Fa pocs mesos, Serrahima recollia a Cotlliure –tal com s'observa a la foto– el premi de la Fundació Antonio Machado, amb el seu

Lliurament del premi Machado a Serrahima X. COLOMER-RIBOT

president, Guy Llobet, i la presidenta del jurat, la sempre poc valorada catalanòfila Marie-Claire Zimmermann.

Una altra vella coneguda del suplement, Rosa M. Bartroli, torna amb la crítica d'obertura dedicada a la nova

novel·la de Robert Saladrigas, un dels mestres de la narrativa catalana contemporània. Corredor de fons, Saladrigas ha desplegat una extensa obra literària mentre es dedicava a l'edició i a la divulgació periodística. És doblement agraït poder tenir material nou dels escriptors que ens van ensenyar els camins i les drecceres ja fa uns anys. Més quan es tracta d'escriptors que reflecteixen el seu temps, amb novel·les adultes, que sovint són ignorades per l'estupidesa general. L'esforç, la qualitat i la resistència d'aquests novel·listes de llarg recorregut no hauria de ser minimitzada perquè és el nostre patrimoni cultural. I no som precisament rics. Gran observador

de la realitat, en la seva nova novel·la, Robert Saladrigas traça una mirada cap al país des de fora, plena de detalls i sensibilitat. Un narrador que té una mirada penetrant. Sovint em fa pensar en Philip Roth. *

MOTELBARSTOW

RAFAEL VALLBONA

L'educació portuguesa (i 2)

Almeida Garret (1799-1854) era un galant popular als cafès del Chiado, que tant enamorava les dones com seduïa els intel·lectuals; era el prototip d'home romàntic. Va fundar diaris, modernitzar el teatre, recopilar el romancer popular, difondre les idees liberals i, en certa manera, i perquè va ser estimat però poc entès, va viure un indòmit exili intel·lectual interior. Arran d'un viatge a Santarém per visitar un amic (78 quilòmetres), va escriure una obra mestra de la literatura portuguesa i símbol del romanticisme europeu: *Viajes por mi tierra* (Pre-Textos). Viatge, crònica política, autobiografia i fins i tot novel·la, el llibre és un preàmbul a la descoberta transversal del país que, un segle i quart després, va fer José Saramago a *Viaje a Portugal* (Alfaguara). Només qui sap de la immensitat del seu país pot sentir-ne l'enyor. Tant Garret, irònic i desconfiat de la gent de camp, com Saramago, obsedit per visitar totes les esglésies de Portugal, són molt més que observadors de la realitat, en testimonien la seva transcendència enllà dels temps i de la història.

José Cardoso Pires va traslladar aquesta mirada evocativa a la capital. El seu *Lisboa, diari de bord* (Proa) descriu l'itinerari d'una educació

sentimental que, amb una història sotragada, va desembocar en el retorn de la llum blanca als carrers de la ciutat gràcies al Moviment de les Forces Armades. Tots els camins de la vida solcats en els discrets viatges d'aquests autors porten a la idea que els límits, en els territoris, en els gèneres narratius, en les idees, només existeixen a la ment. Maria McCarthy va escriure a *Carta a Portugal* que a Lisboa se sent una nostàlgia blanca; Alain Tanner li va dir la ciutat blanca; Cardoso Pires diu que Lisboa navega. On acaba la terra i on comença el somni?

Saramago era de la província de Santarém. Amb *Memorial del convent*, *L'any de la mort de Ricardo Reis*, *La Caverna* i *Assaig sobre la ceguesa* (Edicions 62) va construir la idea que la nostàlgia blanca transcendeix a la narrativa. Ara he conegut la novel·la que mai no va publicar, *La claraboia* (Edicions 62), i he entès que l'educació portuguesa era incompleta sense aquest relat d'idees grans en vides petites que podria haver escrit Almeida Garret. Potser és aquesta visió romàntica el que fa que la llum arribi a tenir conseqüències en un altre medi i, així, conformi una realitat molt més enllà del que els nostres pobres ulls abasten a veure. *

SENYORRUC

GUILLEM CIFRÉ

